YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№2

Google Scholar · OPEN ACCESS · ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY · OpenAIRE · ROAD · НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU · Academic Resource Index ResearchBib · ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE · CYBERLENINKA · BASE · INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL · Crossref

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2026

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O‘z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig‘i o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o‘g‘li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra’no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH....40
Faxriddinov Temur Faxriddin o‘g‘li

TEMIR YO‘L YO‘LLARINI TA’MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI....46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich

BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI....51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA’MINLASH BO‘YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI....55
Mamanov Alisher Umbarovich

ENERGETIKA TARMOG‘I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH YO‘LLARI....60
Xamdamova Gavxar Absamatovna

SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O‘ZBEKISTON TA’LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI....65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi

IJTIMOIY OBYEKTLARDA QURILISH XIZMATLARINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOYILLARI....68
Gapparov Azim Qayumovich

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQARISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA’MINLASH....72
Zaripov Shoxboz Alijon o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIY BARQARORLIKKA TA’SIRI....75
Xolmatova Asila Menglimurod qizi

РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ....81
Н.Т. Бекназарова

BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT....86
Shaymatova Nargiza Ashurovna

NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI....93
Alimardonov G‘ayratjon Nuraliyevich

DIGITAL TWIN–BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS....99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva

PAXTA BO‘LAKCHASINING OG‘MA TO‘RLI YUZA SIRTI BO‘YLAB HAVO OQIMI TA’SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI....108
Karimov Abdusamat

АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ....115
Бабаджанов Шухрат Атхамович

“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEXANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”....120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o‘g‘li

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA’SIRI....124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI 129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi

THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING 134
Negmatov Nodir Nozimovich

O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI 139
Aytiyeva Sevara

TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR 144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Qurbonov Jasurbek Pozilovich
Alfraganus University
"Iqtisodiyot" fakulteti dekani
ORCID: 0000-0003-2651-3392
Email: j.qurbonov@afu.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada to'qimachilik sanoatida investitsion loyihalarni boshqarish metodologiyasini takomillashtirishning innovatsion yondashuvlari tadqiq etilgan. Tadqiqot doirasida PMBOK standarti, gibrid loyiha boshqaruvi metodologiyasi, sun'iy intellekt va raqamli transformatsiya texnologiyalarining integratsiyasi tahlil qilingan. O'zbekiston to'qimachilik sanoatining joriy holati va xalqaro tajribalar qiyosiy o'rganilgan.

Kalit so'zlar: investitsion loyiha, to'qimachilik sanoati, loyiha boshqaruvi, innovatsiya, raqamli transformatsiya, PMBOK, gibrid metodologiya, sun'iy intellekt.

Abstract. This article explores innovative approaches to improving the methodology of investment project management in the textile industry. The study analyzes the PMBOK standard, hybrid project management methodology, and the integration of artificial intelligence and digital transformation technologies. A comparative analysis of the current state of Uzbekistan's textile industry and international experience has been conducted.

Key words: investment project, textile industry, project management, innovation, digital transformation, PMBOK, hybrid methodology, artificial intelligence.

Аннотация. В данной статье исследуются инновационные подходы к совершенствованию методологии управления инвестиционными проектами в текстильной промышленности. В рамках исследования проанализированы стандарт PMBOK, гибридная методология управления проектами, интеграция технологий искусственного интеллекта и цифровой трансформации. Сравнительно изучены текущее состояние текстильной промышленности Узбекистана и международный опыт.

Ключевые слова: инвестиционный проект, текстильная промышленность, управление проектами, инновации, цифровая трансформация, PMBOK, гибридная методология, искусственный интеллект.

KIRISH

Global to'qimachilik sanoati 2024-yilda 132 million tonna tola ishlab chiqarib, barqaror o'sish tendensiyasini namoyish etmoqda [1]. Ushbu ko'rsatkich sanoatning iqtisodiy ahamiyatini va unga yo'naltirilgan investitsiyalarni samarali boshqarish zaruriyatini tasdiqlaydi. To'qimachilik va kiyim-kechak ishlab chiqarish global savdoning 4,6 foizini tashkil etib, taxminan 900 milliard dollar daromad keltirmoqda, bu ko'rsatkich 2027-yilga kelib 1,2 trillion dollarga yetishi prognoz qilinmoqda [2].

O'zbekiston to'qimachilik sanoati so'nggi yetti yil ichida 4,2 barobar o'sishni qayd etib, 2023-yilda 8,2 milliard dollar qiymatidagi mahsulot ishlab chiqargan [3]. Boston Consulting Group tahlillariga ko'ra, O'zbekiston

xom ashyo bazasi kamida 15 milliard dollarlik mahsulot ishlab chiqarish va 500 000 yangi ish oʻrni yaratish imkoniyatiga ega [4].

Sanoat 4.0 texnologiyalarining toʻqimachilik ishlab chiqarishiga tatbiq etilishi 28 foiz atrofida [5]. Ushbu vaziyat investitsion loyihalarni boshqarish metodologiyasini zamonaviy talablarga muvofiq takomillashtirish zaruriyatini keltirib chiqaradi. Tadqiqotning asosiy maqsadi toʻqimachilik sanoatida investitsion loyihalarni boshqarishning innovatsion yondashuvlarini ilmiy asoslash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Loyiha boshqaruvi sohasida PMBOK (Project Management Body of Knowledge) standarti global miqyosda tan olingan yondashuv hisoblanadi. PMI (Project Management Institute) tomonidan ishlab chiqilgan ushbu standart 10 ta bilim sohasi va 49 ta jarayonni oʻz ichiga oladi, ular beshta jarayon guruhiga boʻlingan: boshlash, rejalashtirish, amalga oshirish, monitoring va nazorat, yakunlash [6]. PMBOK rahbarligining sakkizinchi nashri 2025-yilda chop etilgan boʻlib, unda oltita asosiy tamoyil va yettita ishlash domenlari keltirilgan [7].

Gibrid loyiha boshqaruvi metodologiyasi an’anaviy va agile yondashuvlarni birlashtirish orqali yuqori moslashuvchanlik va samaradorlikka erishish imkonini beradi. PMI ma’lumotlariga koʻra, gibrid yondashuvni qoʻllash 2020-yildagi 20 foizdan 2023-yilda 31,5 foizga oshgan, bu uch yil ichida 57,5 foizlik oʻsishni tashkil etadi [8]. Ishlab chiqarish sohasida gibrid metodologiyadan foydalanish 68 foiz muvaffaqiyat koʻrsatkichini namoyish etgan [9].

Toʻqimachilik sanoatida raqamli transformatsiya jarayonlari faol oʻrganilmoqda. Chien va hamkasblar Industry 3.5 konsepsiyasini taklif qilib, an’anaviy sanoatlarning aqlli ishlab chiqarishga oʻtishini qoʻllab-quvvatlash uchun qaror qabul qilish tizimlarini ishlab chiqdilar [10]. IoT, bulutli hisoblash, RFID, blockchain va raqamli egizaklar texnologiyalari toʻqimachilik ishlab chiqarishida qoʻllanilmoqda [11].

Sun’iy intellektning ishlab chiqarishdagi roli tobora kuchaymoqda. Bain & Company tadqiqotiga koʻra, ilgʻor ishlab chiqarish sohasida rahbarlarning 75 foizi AI kabi zamonaviy texnologiyalarni qoʻllashni muhim ustuvorlik deb hisoblaydi [12]. Global ishlab chiqarishda AI bozori 2024-yilda 4,2 milliard dollarni tashkil etib, 2025–2034-yillar orasida yillik 31,2 foiz oʻsish sur’ati prognoz qilinmoqda [13].

Risk boshqaruvi investitsion loyihalarning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. McKinsey & Company ma’lumotlariga koʻra, innovatsion tashabbuslarning taxminan 45 foizi moliyaviy yoki strategik maqsadlarga erisha olmaydi, bu asosan loyiha dizayni bosqichida riskni aniqlash zaifligiga bogʻliq [14]. Monte Karlo simulyatsiyalari, noaniq mantiq tizimlari va SWOT tahlillari riskni baholashning asosiy vositalari sifatida qoʻllanilmoqda [15].

Barqaror rivojlanish va aylana iqtisodiyot konsepsiyalari toʻqimachilik sanoatida tobora katta ahamiyat kasb etmoqda. Yevropa Ittifoqining Barqaror va Aylana Toʻqimachilik Strategiyasi 2030-yilga qadar sanoatni tubdan oʻzgartirish maqsadlarini belgilagan [16]. Aylanish koʻrsatkichi hozirda atigi 0,3 foizni tashkil etib, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish zaruriyatini koʻrsatmoqda [17].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda aralash metodologiya (mixed methods) qoʻllanilgan boʻlib, u quyidagi yondashuvlarni oʻz ichiga oladi. Birinchidan, sistematik adabiyotlar sharhi orqali 2014–2024-yillar orasidagi ilmiy manbalar tahlil qilindi. Scopus va Web of Science ma’lumotlar bazalarida “circular economy” AND “textile industry” kalit soʻzlari boʻyicha qidiruv amalga oshirildi. Ikkinchidan, qiyosiy tahlil metodi orqali turli mamlakatlar tajribasi va loyiha boshqaruvi metodologiyalari oʻrganildi.

Uchinchidan, statistik tahlil yordamida Oʻzbekiston va global toʻqimachilik sanoati koʻrsatkichlari baholandi. Ma’lumotlar manbai sifatida Oʻzbekiston Davlat statistika qoʻmitasi, Jahon banki, UNIDO va ITC hisobotlaridan foydalanildi. Toʻrtinchidan, konseptual modellashtirish orqali investitsion loyihalarni boshqarishning innovatsion tizimi ishlab chiqildi.

Tadqiqot cheklovlari quyidagilarni oʻz ichiga oladi: vaqt oraligʻi 2019–2024-yillar bilan chegaralangan; geografik fokus Oʻzbekiston va rivojlanayotgan mamlakatlar; va asosiy e’tibor toʻqimachilik sanoatiga qaratilgan. Tadqiqot ishonchliligi bir nechta manbalardan olingan ma’lumotlarni qiyoslash orqali ta’minlangan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Oʻzbekiston toʻqimachilik sanoatining joriy holati tahlili. 2023-yilda Oʻzbekiston 6 000 dan ortiq toʻqimachilik korxonasida taxminan 570 000 kishini ish bilan ta’minlagan [3]. Toʻqimachilik eksporti 3,1 milliard dollarni tashkil etib, 83 ta mamlakatga mahsulotlar yetkazib berilgan. Biroq 2024-yilda eksport hajmi 6,7 foizga kamayib, 2,87 milliard dollarni tashkil etdi [18]. Eksport tarkibida ip (43,2 %) va tayyor mahsulotlar (39,2 %) asosiy ulushni egallaydi (1-jadval).

1-jadval. O‘zbekiston to‘qimachilik sanoati asosiy ko‘rsatkichlari (2023-2024)[1]

Ko‘rsatkich	2023-yil	2024-yil
Ishlab chiqarish hajmi (mlrd. AQSH dollar)	8,2	9,6
Eksport hajmi (mlrd. AQSH dollar)	3,1	2,87
Korxonalar soni	6 000+	6 200+
Bandlik (ming kishi)	570	580+
Eksport geografiyasi (mamlakatlar soni)	83	85+
Xalqaro sertifikatlarga ega korxonalar	175	190+

Innovatsion loyiha boshqaruvi metodologiyasining tahlili. PMBOK standarti asosida investitsion loyihalarni boshqarishning zamonaviy modeli ishlab chiqildi. Ushbu model olti asosiy komponentni integratsiya qiladi: sun’iy intellekt va mashinali o‘rganish, raqamli transformatsiya, barqaror rivojlanish, gibrid metodologiya, risk boshqaruvi va PMBOK standarti. Har bir komponent investitsion loyihaning turli bosqichlarida muhim rol o‘ynaydi (1-rasm).

1-rasm. Investitsion loyihalarni boshqarishning innovatsion metodologiyasi konseptual modeli[2]

Sun’iy intellekt va mashinali o‘rganish texnologiyalarining qo‘llanilishi. AI texnologiyalari loyiha boshqaruvida bir nechta muhim yo‘nalishlarda qo‘llanilmoqda. Prognozlashtiruvchan texnik xizmat ko‘rsatish (predictive maintenance) orqali uskunalar nosozliklarini oldindan aniqlash mumkin. Bu yondashuv to‘qimachilik korxonalarida rejadan tashqari to‘xtashlarni 25–30 foizga kamaytirish imkonini beradi [12]. Talab prognozlash uchun mashinali o‘rganish modellari tarixiy sotuvlar, mavsumiylik va bozor tendensiyalarini tahlil qilish orqali inventar darajasini optimallashtiradi [19].

Gibrid loyiha boshqaruvi metodologiyasining afzalliklari. Tadqiqot natijalari gibrid yondashuvning an’anaviy va agile metodologiyalariga nisbatan ustunligini ko‘rsatadi. Ishlab chiqarish sanoatida gibrid metodologiyadan foydalanish loyihani yakunlash muddatini 25 foizga qisqartirish imkonini bergan [8]. Gibrid yondashuv rejalashtirish va hujjatlashtirish uchun an’anaviy usullardan, amalga oshirish va testlash uchun agile tamoyillaridan foydalanadi (2-rasm; 2-jadval).

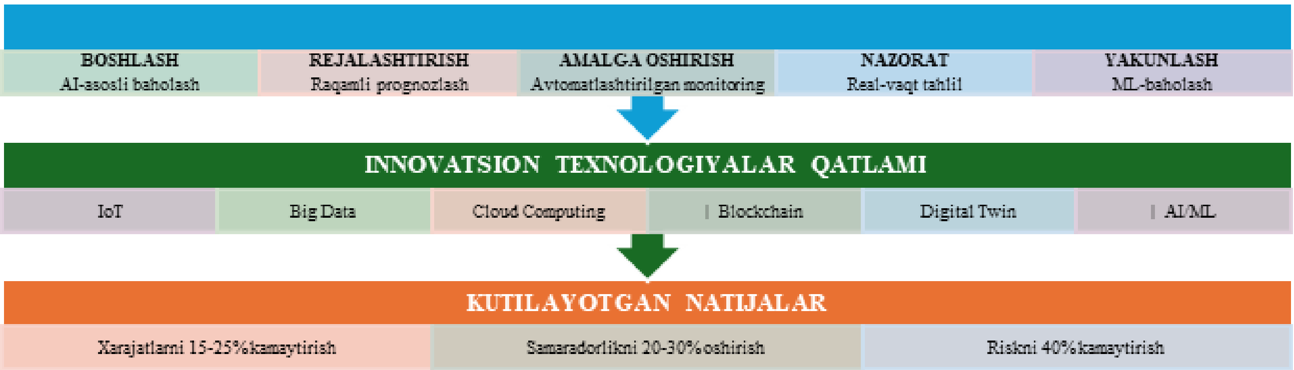

2-rasm. Investitsion loyihani boshqarishning innovatsion bosqichlari[3]

1 Manba: O‘zbekiston Davlat statistika agentligi, 2024 [18]; Daryo News, 2024 [3];
2 Manba: Muallif tomonidan ishlab chiqilgan, 2025
3 Manba: PMBOK 8th Edition [7] va muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan, 2025

2-jadval. Innovatsion yondashuvlarning kutilayotgan iqtisodiy samarasi[4]

Innovatsion yondashuv	Xarajatlarni kamaytirish (foizda)	Samaradorlik o'sishi (foizda)
AI/ML integratsiyasi	15-20	25-35
Gibrid metodologiya	10-1	20-30
Raqamli transformatsiya	20-25%	30-40
Risk boshqaruvi tizimlari	Riskni 40 foiz kamaytirish	15-20
Aylana iqtisodiyot tamoyillari	10-15	15-25

Risk boshqaruvi innovatsiyalari. To'qimachilik sanoatida investitsion loyihalarning risk profilini tahlil qilish uchun zamonaviy vositalar qo'llanilmoqda. Monte Karlo simulyatsiyalari xarajatlar ortishi, vaqt kechikishi va noaniq ROI ni modellashtirish uchun samarali hisoblanadi [14]. Noaniq mantiq tizimlari (fuzzy logic) texnologik, bozor, tashkiliy va me'yoriy risklarni kompleks baholash imkonini beradi [15].

Barqaror rivojlanish va aylana iqtisodiyot integratsiyasi. Yevropa Ittifoqi talablari va global tendensiyalar to'qimachilik sanoatida barqarorlik tamoyillarini qo'llashni talab etmoqda. Mahsulotlarni uzunroq xizmat muddatiga mo'ljallash, qayta ishlash va qayta foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish investitsion loyihalar samaradorligini oshiradi [16]. Qayta ishlangan tolalar bozor ulushi 2023-yilda 7,7 foizni tashkil etib, 2026-yilga kelib 10 foizdan oshishi prognoz qilinmoqda [17].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari to'qimachilik sanoatida investitsion loyihalarni boshqarish metodologiyasini takomillashtirishning bir nechta muhim yo'nalishlarini aniqladi. Birinchidan, PMBOK standarti gibrid metodologiya bilan integratsiyalashgan holda qo'llanilganda, loyiha muvaffaqiyati ehtimoli sezilarli darajada oshadi. Gibrid yondashuv an'anaviy usullarning barqarorligi va agile yondashuvlarning moslashuvchanligini birlashtiradi.

Ikkinchidan, sun'iy intellekt va mashinali o'rganish texnologiyalari investitsion loyihalarni baholash, monitoring qilish va optimallashtirish jarayonlarini tubdan o'zgartirish imkoniyatiga ega. SI qo'llanilishi loyiha xarajatlarini 15–20 foizga kamaytirish va samaradorlikni 25–35 foizga oshirish imkonini beradi. Uchinchidan, kompleks risk boshqaruvi tizimlarini joriy etish O'zbekiston to'qimachilik korxonalari uchun ustuvor vazifa hisoblanadi.

Amaliy tavsiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi. Korxona darajasida: loyiha boshqaruvi bo'limlarini PMBOK standarti bo'yicha sertifikatsiyalash; SI asosli talab prognozlash va sifat nazorati tizimlarini joriy etish; gibrid metodologiyani bosqichma-bosqich tatbiq etish. Tarmoq darajasida: to'qimachilik klasterlarida yagona loyiha boshqaruvi platformasini yaratish; xalqaro sertifikatsiyaga ega korxonalar sonini oshirish (175 dan 500 gacha). Davlat darajasida: innovatsion loyihalarni moliyalashtirish hajmini oshirish (hozirgi 200 million dollardan 500 million dollargacha); kadrlar tayyorlash dasturlarini kengaytirish.

Kelgusidagi tadqiqotlar yo'nalishlari quyidagilarni qamrab olishi maqsadga muvofiq: to'qimachilik korxonalarida raqamli egizaklar (digital twins) texnologiyasini qo'llash samaradorligini empirik tadqiq qilish; blockchain texnologiyasining ta'minot zanjiri shaffofligiga ta'sirini o'rganish; va O'zbekiston to'qimachilik klasterlarida loyiha boshqaruvi amaliyotini kompleks tahlil qilish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Fulgar S.p.A. (2025). 2025 textile industry review and trends. https://www.fulgar.com/en/feature/294/a-look-at-20242025-performance-review-and-trends-in-the-textile-industry
2. Murray, A. et al. (2017). The Circular Economy: An Interdisciplinary Exploration. Journal of Cleaner Production.
3. Daryo News. (2024). Uzbekistan's textile exports reach $3.1bn in 2023. https://daryo.uz/en/2024/04/16/uzbekistans-textile-exports-reach-31bn-in-2023
4. Interfax. (2024). Uzbekistan makes textile products for $8.2 bln. https://interfax.com/newsroom/top-stories/101511/
5. INCIT. (2023). The Power of Digital Transformation in Textile Manufacturing. https://incit.org/en_us/thought-leadership/digital-transformation-in-textile-manufacturing/
6. Project Management Institute. (2021). PMBOK Guide – Seventh Edition. Newtown Square, PA: PMI.
7. Project Management Institute. (2025). PMBOK Guide – Eighth Edition. https://www.pmi.org/standards/pmbok
8. PMI Southern Caribbean Chapter. (2025). Hybrid Project Management: The Complete Guide. https://pmiscc.org/blog/hybrid-project-management-the-complete-guide-to-blending-agile-and-waterfall

4 Manba: Bain & Company, 2024 [12]; PMI, 2024 [8]; GM Insights, 2025 [13]

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

9. Brixon Group. (2025). Agile vs. Classic Project Management: The Hybrid Approach. https://brixongroup.com/en/agile-vs-classic-project-management/
10. Chien, C.F. et al. (2020). Digital transformation to empower smart production for Industry 3.5. Computers & Industrial Engineering, 139, 106297.
11. Soh, C. & Connolly, D. (2020). Global initiatives for Industry 4.0 implementation in textile manufacturing. International Journal of Computer Integrated Manufacturing.
12. Bain & Company. (2024). AI Rockets to the Top of Manufacturing Priority List. https://www.bain.com/insights/artificial-intelligence-rockets-to-the-top-of-the-manufacturing-priority-list/
13. GM Insights. (2025). Artificial Intelligence in Manufacturing Market Size Report. https://www.gminsights.com/industry-analysis/artificial-intelligence-ai-in-manufacturing-market
14. McKinsey & Company. (2022). Innovation failure rates in manufacturing sectors. McKinsey Global Institute Report.
15. European Journal of Business Startups and Open Society. (2025). Risk Assessment Methodologies for Innovation in Textile Enterprises. Vol. 4, No. 5.
16. European Commission. (2022). EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles. https://environment.ec.europa.eu/strategy/textiles-strategy_en
17. Circle Economy. (2024). Circularity Gap Report Textiles. https://www.circularity-gap.world/textiles
18. Light Central Asia. (2025). In 2024, textile production in Uzbekistan increased, but exports decreased. https://textileexpo.uz/en/news/in-2024-textile-production-in-uzbekistan-increased-but-exports-decreased-by-67
19. World Economic Forum. (2024). Using AI to transform manufacturing. https://www.weforum.org/stories/2024/01/company-using-ai-transform-manufacturing-business/
20. Tolibjon ugli, K.K. (2025). Analysis of Export Indicators and Development Trends of Textile Industry Enterprises. Central Asian Journal of Innovations, 6(4).
21. UNEP. (2023). Sustainability and Circularity in the Textile Value Chain: A Global Roadmap. https://www.unep.org/resources/publication/sustainability-and-circularity-textile-value-chain-global-roadmap
22. MDPI Recycling. (2024). Advancing Toward Sustainability: Circular Economy Strategies in the Textile Industry. https://www.mdpi.com/2313-4321/9/5/95
23. Coface. (2024). Textile-Clothing Sector Risk Analysis. https://www.coface.com/news-economy-and-insights/business-risk-dashboard/sector-risk-files/textile-clothing
24. Textile School. (2025). Industry 4.0 in Textiles. https://www.textileschool.com/9952/industry-4-0-in-textiles/
25. Uztextileprom Association. (2024). Investment potential of Uzbekistan textile industry. https://uzts.uz/en/to-investors/investment-potential/

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov
Musahhih: Zokir ALIBEKOV
Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2026. № 2

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz